

L'infini dins d'un jonc

TYTO ALBA
IRENE VALLEJO

L'infinít dins d'un jonc

EDICIÓ GRÀFICA

TYTO ALBA
IRENE VALLEJO

Traducció de NÚRIA PARÉS SELLARÈS

Titol original: *El infinito en un junco (Edición gráfica)*

Primera edició: setembre del 2023

© Tyto Alba, per l'adaptació del text i les il·lustracions, 2023

© Irene Vallejo Moreu, pel text, 2019

© de la traducció: Núria Parés Sellarès, 2023

Disseny de la coberta: adaptació d'un disseny de

Penguin Random House Grupo Editorial

© de la imatge de la coberta: Tyto Alba

Publicat d'acord amb Casanovas & Lynch Agencia Literaria

© Penguin Random House Grupo Editorial, S.A.U.

© Columna Edicions, Llibres i Comunicació, S.A.U.

Av. Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona

ISBN: 978-84-664-3093-7

Dipòsit legal: B. 14.378-2023

Fotocomposició: AuraDigit

Impress a Catalunya - *Printed in Catalonia*

www.columnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraiem que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Uns misteriosos grups d'homes a cavall recorren els camins de Grècia.

Els camperols els observen amb desconfiança. L'experiència els ha ensenyat que només viatja la gent perillosa: soldats, mercenaris i traficants d'esclaus.

Els genets cavalquen sense fixar-se en els vilatans.

Durant mesos han escalat muntanyes, han travessat congostos, han creuat valls, han passat rius a gual, han navegat d'una illa a una altra...

Per complir la seva tasca s'han d'aventurar pels violents territoris d'un món en guerra gairebé constant.

Són caçadors que busquen preses d'un tipus molt especial.

Preses silencioses, astutes, que no deixen ni rastre ni empremta.

El rei d'Egipte els ha confiat grans quantitats de diners abans d'enviar-los a complir les seves ordres a l'altra banda del mar.

En aquell temps, només unes dècades després de la mort d'Alexandre, viatjar portant una gran fortuna era molt arriscat, gairebé suïcida.

Malgrat això, el faraó insisteix a enviar els seus agents, travessant fronteres i grans distàncies en totes direccions. Desitja apassionadament les preses que els seus caçadors secrets rastregen per a ell, fent front a perills ignots.

Els camperols, els mercenaris i els bandits haurien obert uns ulls astorats i una boca incrèdula si haguessin sabut què perseguïen els genets estrangers...

Sempre m'espanta escriure les primeres ratlles, travessar el llindar d'un nou llibre. Quan he recorregut totes les biblioteques, quan les libretes rebenten de notes febrils, quan ja no se m'acudeixen pretextos raonables, ni tan sols d'insensats, per continuar esperant, ho ajorno uns quants dies durant els quals entenc en què consisteix ser covarda.

Simplement, no em sento capaç. Amb cada llibre torno al punt de partida i al cor agitat de totes les primeres vegades.

Crec que el punt de partida és tan fantàstic com el viatge a la recerca de les mines del rei Salomó o de l'Arca Perduda, però els documents constaten que va existir de debò a la ment megalòmana dels reis d'Egipte.

Potser llavors, al segle III aC, va ser l'única i l'última vegada que es va poder fer realitat el somni de reunir tots els llibres del món sense excepció en una biblioteca universal.

En aquella època, no existia res semblant al comerç internacional de llibres. Es podien comprar en ciutats amb una llarga vida cultural, però no a la jove Alexandria.

Els reis van fer servir els enormes avantatges del poder absolut per enriquir la seva col·lecció. Si calia tallar colls o arrasar collites per aconseguir un llibre anhelat, donarien l'ordre de fer-ho justificant que l'esplendor del seu país era més important que els petits escrúpols.

Des de sempre, una potència econòmica d'aquesta magnitud es pot extralimitar alegrement. A tots els vaixells de qualsevol procedència que feien escala a la capital de la Biblioteca se'ls sotmetia a un escorcoll immediat. Els oficials de duanes requisaven qualsevol escrit que trobaven a bord, el feien copiar en papirs nous, tornaven les còpies i retenien els originals.

Quan ets al cim del món, no hi ha favors excessius. Es deia que Ptolemeu II va enviar missatgers als sobirans i governants de cada país de la Terra. En una carta segellada, els demanava que es prenguessin la molèstia d'enviar-li, per a la seva col·lecció, senzillament tot: les obres de poetes i escriptors en prosa del seu regne, d'oradors i filòsofs, de metges i endevins, d'historiadors i tota la resta.

Aquesta fam de llibres i els preus que se n'arribaven a pagar van atraure murrís i falsificadors. Oferien rotlles de falsos textos valuosos, envellien el paper... Algun savi amb sentit de l'humor es va divertir escrivint obres ben arranjades, autèntics fraus calculats per temptar la cobdícia dels Ptolemeus. Els títols eren divertits; avui dia es podrien comercialitzar bé, com, per exemple:

Substituïm Tucídides per Kafka o Joyce i imaginem-nos l'expectació que provocaria el falsari quan aparegués a la Biblioteca amb les fingides memòries i els secrets inconfessables de l'escriptor sota el braç.

He nascut en un país i en una època en què els llibres són objectes fàcils d'aconseguir. A casa meua, n'hi ha pertot arreu. En etapes de treball intens, quan en demano dotzenes en préstec a les diferents biblioteques que suporten les meves incursions, acostumo a deixar-los apilats en torres sobre cadires o fins i tot a terra.

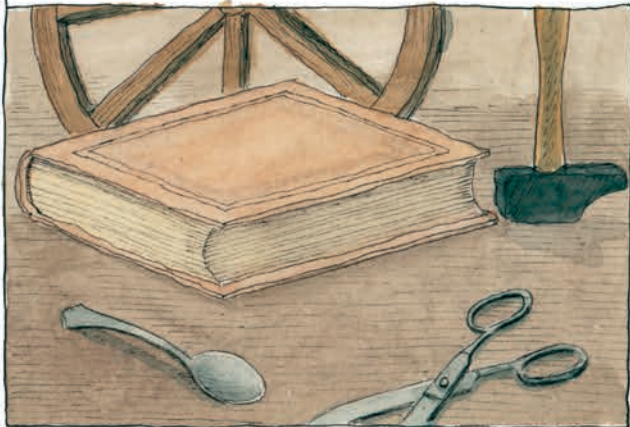
Si trasladem el preu dels llibres al dels lloguers de la ciutat on visc, resulta que els meus llibres són uns inquilins costosos. Però penso que tots, des dels grans llibres de fotografia fins als vells exemplars de butxaca encolats que sempre intenten tancar-se com si fossin musclos, fan la casa més acollidora.

Cada cert temps lleigeixo amb desconsol articles periodístics que vaticinen l'extinció dels llibres, substituïts per dispositius electrònics i derrotats davant de les immenses possibilitats d'oci. Els més malastrucs afirmen que som a la vora d'un final d'època, d'un autèntic apocalipsi de llibreria abaixant la persiana i de biblioteques deshabitades. Sembla que insinuin que d'aquí a poc els llibres s'exhibiran a les vitrines dels museus etnològics, a prop de les puntes de llança prehistòriques. Amb aquestes imatges gravades a la imaginació, passejo la mirada per les meves fileres interminables de llibres i les fileres de discos de vinil, preguntant-me si un vell món entranyable està a punt de desaparèixer.

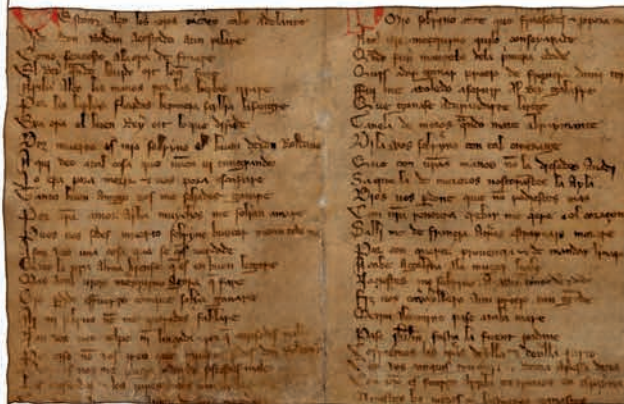
El llibre ha superat la prova del temps, ha demostrat ser un corredor de fons. Cada vegada que hem despertat del somni de les nostres revolucions o del malson de les nostres catàstrofes humanes, el llibre continuava allà. Tal com diu Umberto Eco, pertany a la mateixa categoria que la cullera, el martell, la roda o les tisores. Un cop inventats, no es pot fer res millor.

Per descomptat, la tecnologia és enlluernadora i té força suficient per destronar les antigues monarquies. Però tots enyorem coses que hem perdut —fotos, arxius, antics treballs, records— per la velocitat amb què envelleixen i queden obsolets els suports que les contenen. Dedicuem uns esforços frustrants a col·leccionar el que la tecnologia s'entesta a fer que passi de moda.

El més curiós és que encara podem llegir un manuscrit pacientment copiat fa més de deu segles, però ja no podem veure una cinta de vídeo o un disquet de fa tot just uns quants anys, llevat que conservem tots els nostres successius ordinadors i aparells reproductors, com un museu de la caducitat, al traster de casa.

El llibre ha sigut el nostre aliat, des de fa molts segles, en una guerra que no registren els manuals d'història: la lluita per preservar les nostres creacions valuoses; les paraules, que són amb prou feines una alenada d'aire; les ficcions que inventem per donar sentit al caos i sobreviure-hi; els coneixements veritables, falsos i sempre provisionals que anem gratant a la roca dura de la nostra ignorància.

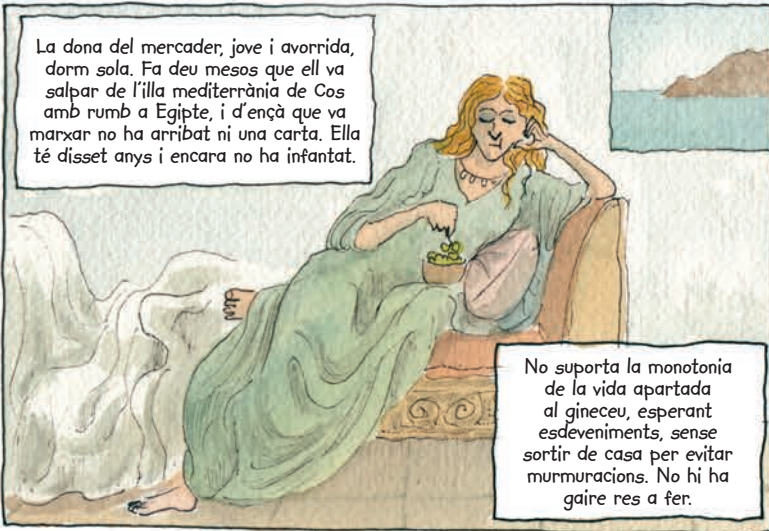

Aquest relat és un intent de continuar l'aventura d'aquells caçadors de llibres. Voldria ser, d'alguna manera, la seva improbable companya de viatge, a l'aguait de manuscrits perduts, històries desconegudes i veus a punt d'emmudir. Potser ells no entenen la transcendència de la seva tasca. Segurament haurien preferit que els enviessin a una missió amb més possibilitats d'ascens.

Però sospito que, mentre buscaven el rastre de tots els llibres com si fossin peces d'un tresor dispers, estaven posant, sense saber-ho, els fonaments del nostre món.

LA CIUTAT DELS PLAERS I ELS LLIBRES

He traduït lliurement el principi d'una breu peça teatral grega escrita al segle III aC, amb una intensa aroma de vida quotidiana.

Les petites obres com aquesta, humorístiques, a vegades pícaresques, obren finestres a un món proscrit d'esclaus assotats i amos cruels, proxenetes, mares al límit de la desesperació a causa dels seus fills adolescents, o dones sexualment insatisfetes.

La Gilide és una de les primeres alcavotes de la història de la literatura, una alcavota professional que coneix els secrets de l'ofici i apunta, sense dubtar, a l'esclètxa més fràgil de les seves víctimes: la por universal d'envellir.

Tot i així, malgrat el seu cruel talent, la Glíide fracassa aquesta vegada. El diàleg acaba amb els insults afectuosos de la noia, que és fidel al marit absent, o potser és que no vol córrer els terribles riscos de l'adulteri.

Juntament amb l'humor i el to fresc, el text és interessant perquè ens descobreix la visió que la gent normal i corrent tenia de l'Alexandria de la seva època: la ciutat dels plaers i dels llibres; la capital del sexe i la paraula.

La llegenda d'Alexandria no va parar de créixer. Dos segles després, Alexandria va ser l'escenari d'un dels grans mites eròtics de tots els temps: la història d'amor entre Cleòpatra i Marc Antoni.

Quan Marc Antoni va desembarcar per primera vegada a Alexandria, de sobte, es va trobar transportat a una ciutat embriagadora amb uns palaus, temples, àmplies avingudes i monuments que irradiaven grandesa.

Els romans se sentien segurs del seu poder militar i amos del futur, però no podien competir amb la seducció d'un passat daurat i del luxe decadent.

El poderós general i l'última reina d'Egipte van construir una aliança política i sexual que va escandalitzar els romans tradicionals.

Igual que la seva ciutat, Cleòpatra encarna aquella peculiar fusió de cultura i sensualitat alexandrina. Diu Plutarc que en realitat Cleòpatra no era una gran bellesa. La gent no s'aturava en sec a mirar-la pel carrer. Però en canvi desbordava d'atractiu, intel·ligència i retòrica.

El timbre de la seva veu tenia una dolçor que deixava clavats un fibló a tothom que l'escoltava. I la seva llengua s'acomodava a l'idioma que volgués com un instrument musical de moltes cordes. Tot i que va perdre la batalla decisiva. El seu problema és que només han parlat d'ella des del bàndol enemic.

En aquesta història tempestuosa també hi tenen un paper important els llibres. Marc Antoni, sabent que l'or o les joies no aconseguirien encendre ni una guspira de sorpresa als ulls de la seva amant, va triar un regal que Cleòpatra no podria desdenyar: va posar als seus peus dos-cents mil volums per a la Gran Biblioteca.

A Alexandria, els llibres eren combustible per a les passions.

